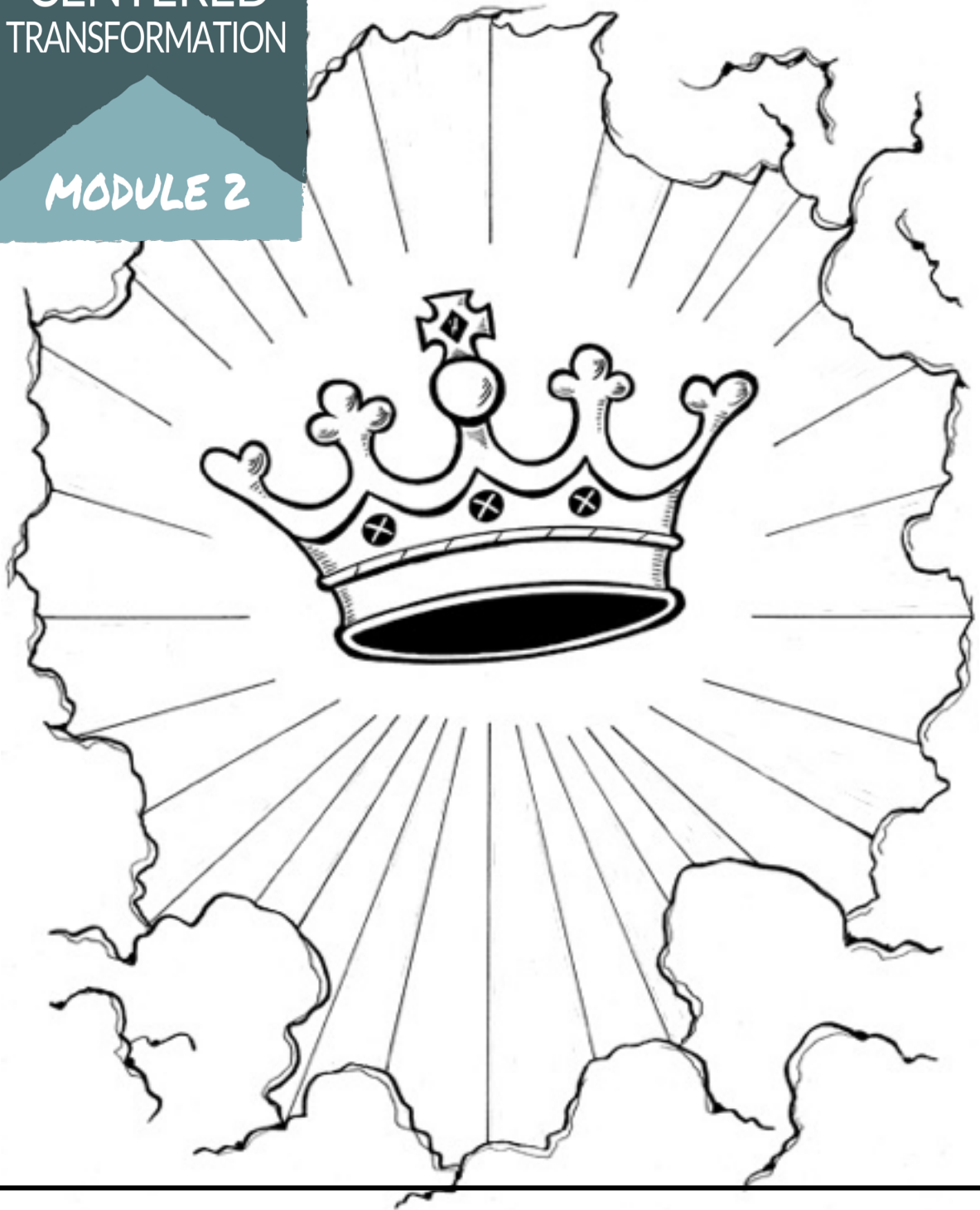

**TRUTH
CENTERED
TRANSFORMATION**

MODULE 2

**BUHIINGA BWA WELE
SHITABO SHO'MULEEKELWA**

Lisomo 2 : Shipiimo she'tsibirisa ye Buhiinga –lupapula lwekhurambilakho

<i>Shipiimo</i>	<i>Sharonewa</i>	<i>Isambo/ingoola yefee</i>	<i>Buhiinga bwa Wele</i>
<i>Barangilisi bakhila khukhwibirisa baryena</i>	Matayo 20:25-28	Babandu babakanisaa barangilisi. Barangilisi babolela babandu shekhukhola.	Barangilisi bakanisaa babandu
<i>Nga umusetsya khwakha khukhola uuryeni</i>	Bakolosai 3:19 1 Petelo 3:7 Baefeso 5:25, 28, 33		
<i>Nga bakyeelema khwakha khukhola khuryena</i>	Khurakikha 2:18 Baefeso 5:22-24, 33		
<i>Khwakhila khubirisa babaana khuryena</i>	Tsitsapuli 127:3 Baefeso 6:4		
<i>Injeeli ye khubirisa babndu</i>	Matayo 22:36-40 Luka 10:25-37		
<i>Injeeli ye khubirisaamo balaabe/basikuu</i>	Luka 6:27-31		
<i>Itsibaasa yefee khubiwamba khu miliimo</i>	Bakolosai 3:22-4:1 Baefeso 6:7-8		
<i>Itsibaasa yefee khuwamba khubikhubotokhelele</i>	Tsitsapuli 24:1 Khurakikha 1:28-30 Khurakikha 2:15		
<i>Shishindu shifuraayo bukhulu</i>	Matayo 6:25-34 Matayo 22:36-40		
<i>Itsibaasa yefee isi khufwa ni khuuba nga khuutsya khufwa</i>	Yowana 11:25-26 Bayibulania 2:14-15 Khubimbuliwa 1:17-18		
<i>Itsibaasa yefee isi khubonabona</i>	Luka 6:22-23 2 Bakorinso 1:8-11		

Lisomo 3: Intengeela ye Kimilimo/Burambi mu Baibuli

Wele aakana ifee Khurambe ni Bunyiikifu

Shina shikila khurambaa? Soma byaronewa bino ni kamakeesi kakandi keesi ufuniile mumusomo kuno.

- 1 Basololoni 4:11-12 – *Khufuna lukoosi isi babandi atee khwaloba khwimikhakhawo lwebabandi ta.*
- 1 Timothy 5:8 – Nuwoo khukabilile tsiingoo tsefee.
- Baefeso 4:28 – *Nuwoo ubeekho nishekhuvaa babandi babali bubikho.*

Yaya Lawurenti

- Nga abe wakanaane Yaya Laurenti mumiko likhuumi kino abe umuwaa makhula/kamakeesi shina?
- Wibaaasa kimilimo kya Yaya Lwurenti kye mwifumbilo kyabaa kyekumukaso kweeasi khukyoo kyekhusaba ni baMonk muKanisaa?
- Soma byaronewa bino lwanyuma wiyiibase musambo isi tsinyala khukhola mbeelee eeyi:
 - 1 Bakorinso 10:31
 - Bakolosai 3:23

Wele Afayo Munjeeli Isi Khukholaamo Kimilimo Kyefee

Lola bibaronewa bino. Byaronewa bino bikhuleekela shina khuburambi? Rona ilomoikhulu mubwimbi.

- 2 Basesoloni 3:10-12
- Tsinikha 10:4
- Tsinikha 19:15
- Tsinikha 21:25

Wibaasa byaronewa bino bikhuleekela shina musambo isi khwakha khukholamo kimilimo kyeeffe?

- Bakolosai 3:23 – *Ramba uga urambila Wele.*

Lisomo 4: Buhiinga Mu Shibala

Soma Burambi 2:42-47 ni Burambi 4:32-35

1. Bafugilisi mu Kristo bashakha bakhola shiinah?
2. Bibindu bino biili bye mumubili namwe bye mumoyo?(Byombi)
3. Shiina shishamamoo?
4. Bindu shina byeesi khusubila mu bisintsa byeefe nga khwabele atweela nga bafugilisi babanyoowa?

Lisomo 5: Tsingaano tso Umukyeema wa Lee

Lukano 1 – Umukyelema wa Lee ni nimilo ye Bimuli.

Mushisintsa shewe ,yabamo mungoo nga mukhutambi nga bali ni babaana babili.Papa ni Mayi abee ibaali ni kimilimo ta.Umukyelema wa Lee lunakhu lutwela watsya wabakyeeniilyila, washitsuula ari bali ni liswaa ibweeni wetsuu nga ni liloba lilimo . 'Lwashiina mukhabyaala bimuli ?'. 'Shino shinyala shabonesa aangoo enywee bulayi ,ni bimuli bilala mwakulisakho mukhatale khali shimii aano.'

Maayi we mungoo muno,eenyukhilamo washikholakho,wabyala,warakikha khuyiila bimuli mukhatale khukulisa. Waboona nga bakulii bakana bikuka bibindi bye bimuli atee nga niye ali ni liswaa likekhe nga anyalisa khubyaala bikha bibindi ta. Nee Maayi yuno warakikha khukula bimuli khukhwama khubabilimi babandi ,naye waabikulisila atwela nibibyewe nga afunakho kamafuurisa. Lwekhuba abaa ni shifo shitini' Inyala nakulisakho bibindu bibindi!' wenyukhatsaka mangu buli kumutikhuny khutsya khukula kamarofu ni kiminatsi nuwoo asubule atweela nibimuli ateela khumundaalaa kwe bimuli.

Lukano 2 – Umukyelema wa Lee ni Kamapondi

Mungoo mukhundi mu mwakana buyeeti,bakana khuramba nenga bakhumanya shekhukhola ta atee nga kamakeesi keshekukhola ibali nako ta.Bakholatsaka rejareja nenga akhulala ikubonekha ta.

Umukyelema wa Lee wabona nga baramba ni kamani atee nikhukana . Watsya wabona bemungo mukhundi bemuKanisa, babalii balimi be kamapondi .Wabarebakho ari, nga ukana khulima kampondi shina sheesi urakikhilakho,khatale khali khalayii, bulimi buno khurera kamafurisa .

Nga nashimanya ari kumulimo kuno kumulayi,wanyonyola bemungoo mwoo ari Wele wakhulanga khukane babesanwa beefe ni khulolelela batambi . Wabalomba nga kane banyalise khubeyikisa khuba balimi be kamapondi.Bafugilisa.Umukyelema wa Lee wabanjula naye weyanjula .Basanyukha lukaali nga bamanya bari shiloo sheesi batsya khukhola ,benyukhilamo bapangisa liswa nibibyakhila byoosi.Nga kumwiko kuwakho ,bafuna kamakhungula kamakali ,basasula kamapesa ke khupangisa liswa,kamapeesa ke bumitsoo,bafuna ni kamafurisa keesi beyetisa mungo.

Lukano 3 – Umukyelema wa Lee ni Khukobosa Bemungo Atweela

Tsingo tse khataru tseesi umukyelema wa Lee tseesi akana khuyeta aba bayakhukhana ni basali bawe .Basalii abe bafugilisa bari umusololi wawe ni bemungo mwewe ibali nikumukaso ta atee nga imbawoo shinyala shabamamo ta. Umukyelma wa Lee wakanana ninabokhukhakakho khabakobosa atwela .Abakakasa ari niye kane abakanane bushelee abayeete nga basaali bafugilisile khukobola atwela ni khubawakho buyeti..Shishamamo,basaali barakikha khumwisamo mumusololi wawee bubwiyikina .Bamukopesakho kamapeesa khusubula bibyuma bikhale.Ari akula bibyuma bikhale wabikulisa babayila mushuma shishosha.Bona, ari anyalisa khwimisao mungoo mwewe ate wawulila nga ali nishiriifa nga umundu.

Tsingaano tso Mukyelema wa Lee ni Bireebo bye bakhupanisakho Bibibaso

1. Shina sheesi umukyelema wa Lee akholela buli tsingoo tsino tsibili ?
2. Shina shamaa mubikholwa byo mukyelema Lee?
3. Khali shina shakholekha singa nga aba Mukha Lee wabawele kamapeesa namwee bilyo.
4. Mukha Lee abawatsaka kamapeesa buli wiki khumala kimiko kibili lwanyuma akamisa,wibaasa khali shayeta mubulamu bwawe khuyukha nga nabayukha?
5. Injaulo shina ilio akari ekhuyeeta ni kamapeesa ni injeeli is Mukha Lee ayetamoo?
6. Yibasamo ibaa bari feesi khurakikha khukhola nga Mukha Lee —khukyenilakho tsingoo nga khurekeleesa,khulolelela nga khukhakakho khutengela bikoosi byawee ,lwayuma khwawetsya byekhukhwilamo .Wibaasa khali injukhayukha shina ilii mu shisintsa showoo?

Mungoo Mukana Buyeeti

Yibaasa oori ilio tsingoo tsimenya shimii ni Kanisa. Umusetza arambila aleeyi ateela khukhwitsakho lunakhulutweela namwe khabili mu mweesi ,wabarererakho kamapeesa, wabawoo tsinakhu tsinjeshee tsiiri. Umukyelema abawoo ni babaana bewee bataru ,bakhatsya isomelo ta ,ibali nibilato ta atee nga balinitzinanga tsingoore nabi .Itsuu yawee isulula lukali nga ifula yapile .Akhulala uwulila nga babaana bali khulila lwetsala.

- Bindu shinaa byeesi bemungo muno bakana ?
- Injeeli shina isi aba unyala wayeetamu nga Umukyelema Lee nakhola isi mungo mwoo?

Lisomo 5: Mungoo Mutwela

MweBakristayo Mwawarerawo Injaulo

Mungoo Mutwela MweBakristayo Mwarerawo Injaulo

Luno luli lukano lwe mungoo mutwela mwe Bakristayo mumwayeta khukhwombekha Buhiinga bwaWele mu shisintsa shikhabaamo baKristyo ta .Shisintsa shino shili mutsinjinji tse Himalaya. Shimii ni lujinji abe ilio tsinimilo tse kamajani .Babandu bafura bukali khushalo khuno bafuna burambi bwawe khu nimilo tsino. Nee kumushemba kwaba nga mukekhe naabi, nga babandu babonabona nilimenya akhaba nga baba nikimilimo.

Shishalo shabakho ni tsitsuu kabili natsirano ,tsitsombekhewa bubi ,kamakutiya ke tsimbawoo ni kamatebe khunga'ki.Nga imbawoo biyiiko khu shalo ta .Nga shisiro khulima shiyiko khulujinji ,nga bunyifu bukali atee babaana bakyenda bikyela nga mbawoo bilatoo ta nalundi nga tsinda tsimboofu.

Nga buli tsuu nga ilii khu shifoo shitini shirii .Baba nikamafumbilo nga kalimo kamayika kataru khweesi batekhatsakila nga lilisi lyetsule mufmbilo mwene mwoo .Nga bali nitsingokho tsitsengila mutsuu ,natsiruraa nuwoo khulwanyi khwaba khu kyaafu nabi.

Lisomelo lilyaba shimii aba lilii tsikilomita tsibili khulyolakha .Abaa lilii aleeyi ni babaana bukekhe khukyenda atee nga bali nikimilimo kyekhukhola ingoo .Nashiryo babaana bafura bukali ibatsitsaka isomelo ta .Bakhulu nga ibanyala khurona ni khusoma ta.Lwesho,bemubyalo bibindi babayilakho tsikhabi tsawee.

Tsinimilo nga njeshe lwe libikhilo lye kametsi nga lili aleeyikho tsikilomita nga tsibili .Nga shiwangafu khustsya kekhunywa ni khusinga tsinguboo,ni shibi shifurayo kekhusukhilila mutsinimilo .Yabawo ku paipu khukhwama mulibikhilo lino,nga kwayonekha ikuramba ta ,babandu bakhakakho khukungoona ,nee ibanyala ta.

Ifula nga njekhe. Nenga ifula ibakho iyekhulima kumucheele lutweela mumwakha .Inga imbawo shifo namwe imbuka iye khulima tsinyanyi ta .Nga babeele nikhabi bafunamo kumuchele kwababirisamo paka kumwiko kukundi.

Babekhale beshisitsa shino abe ba Hindu ,nga basaya bawele bakali .Nga bali nibawele batumisa khafakhanyi khatwela isi bakhila khusanyusa ni khusaya .Shishalo nga shili ni bibumbe isi bawele bee BaHindu. Buli isi balitsakila bilyo,nga bakwiisa bilyo asii/khwiloba nuwoo bisambwa bijendana nabyo bilyee.

Yabawo khwiwuulila nga bakhasikha ni khuwamoo khusubila.Khukhwiwikina khwawe khwaba mubulamu bubwitsa nga bafile isi baliba bulayi .Yabawo ikhabi irii nga aba waminyalile bawele unyala wekyelamo ibusi namwe imbwa.Benyola nga bawambikha nga imbawo khurura oba khurawo itsila yebulamu bulayi ta.

Lepcha abaa umubulitsi we Njili uwetsa mushistsa shino .Weyikaa kumusomo- musambo/munjeeli isi babandi banyala bakhola bulamu bwawe bwaba bulayi mumwesi mutwela . Nga namala khukhuyika,wetsya ni bemungoo mwewee khuushalo ,wamenyayoo wayeta babesanwa bewee ni byeesi eyika .Baba ni lusha/lulwanyi lumiliyu,ni lifumbilo nga limiliyu ni kamayika nga kali aang'aki ,nga karambisa tsikhuu njeshe nikhutekha nga khulay nabi .Baba nitsuu yee tsingookho .baba

ninimilo ye tsinyanyi ,tsitsang’oona bulamu bwe babaana.Baba nishiyiko shebulafu,babaana ibafuna tsitsokha oba shiwalukho nga babaana be khu shaloo .

Lepcha wara kimikongo kye kamateebe khutsuu yewe watatalisa kametsi mu pipaa nga ifula yakwiile.Babandi bakopa shino,nga ifula yakwile naboo baba nikametsi.

Lepcha wafuna babandu khu shalo barawo kupaipu khukhwama mulibikhilo lye kametsii khukhwolesa mushalo shawee ,ari babekhali bali ni kametsi kabamala,nikhutsukhikhilila tsinimilo tse tsinyanyi . Babandu bakali bamubonelakho ari bali ni tsitsuu tse tsingokho,bayombekha ni biyiiko bikhaunya nga imbamoo ni tsisaame ta .

Nga bemungo mwa Lepcha nga nabola,basomesa bakhulu ni babaana khurona ni khusoma baba nga bakana . Barakikha khusomesa babaana ni basololi khusoma. Shalelelo, khushalo khulikho lisomelo khukhwolesa shibiina shakhaane.

Shalelo ilio iKanisa ifitiri lwekhuba tsingoo kabili natsitaru khu kabili natsirano bafugilisa Kristo nga mukhama wawee .Bino byoosi bikholekha ,lwekhuba bemungoo mutwela mwo kabananan Kristo mu tsilomo ni mubikholwa .

Babandu bawulila bayolelesa khukana khwawe ,babona nga bamenya bulamu bulayi lwekhuba bemungo mutwela bafaayo,betsya bakabanana bulamu bwawee ninabo.

Lukano lukanikhiwakho mubyalo bye nga’aki wa India ni bwama nyanga wa Nepal. Shalelelo bibindu byeene bitwela bili khukholekha mubyalo 120 mushisintsa mwoo. Babandu bayusiwa mu bulamu bwawe bwe mumubili .Nee bibyaalo nabyo bili khuyusiwa mumwoyo nga tsimbusano 107 tse khukhuyika tsarakikha, ni likumi natsibili tsinyoowa nga tsili ni bamemba 200 .

- Injaulo shina tsesi Lepcha arera mushisintsa? Lola lundi khulukano, rona ngoo urambisa kimirwe kino Byemumakeesi, byemumubili,byemumoyo ni byengolagana .
- Akhola aryena khurerawo tsinjukhayukha tsinoo? Arakikha nananu?
- Shisintsa shayukha shiryena khulwa Lepcha?
- Unyala uryena khufananakho nga Lepcha mushisintsa showoo?

Lisomo 6: Kamakeesi ka Wele

Soma 1 Byebahiinga 3:7-14.

- Solomon alomba shina?
- Wele yilamo aryena?

Soma Yakobo 1:5.

- Yakobo akhubolela ari khulome/khusabe shina?
- Wele yilamo aryena khutsililila khu Yakobo?

Soma Tsizapuli 81:11-16.

- Babandu ba Isirayila bakhasikha khukhola shina?
- Bawulila,khali Wele akholawo shina?

Soma Isaya 55:8-9.

- Wele anyonyola aryena tsitsila tsewe ni nibibibaso byewe ?

Shina sheesi khunyala khukhwiya khukhwama muminyele kino?

Lisomo 6: Tsingaano tse Khukhupisamo khwa Wele Mu Baibuli

Daudi ni Golyasi

Bafilisuti ni Bayisilayili baba mulutalo. Bafilisuti bakanisa uwe kamani lisina lyewe Golyasi ,walangilila ari Bayisilayili bakaniseyo umundu khutsya khumusolanisa. Singa nga umundu yo afura,Bafilisuti baba bafuriwile atee balekha Bayisilayili . Singa nga Golyasi afura,Bayisilayili baba bafuriwile atee baba bagulwa isi Bafilisuti.Daudi aba umwana nabi khutsya mulutalo,nenga nawulila Golyasi akhomyasa Wele ewayo khusolana.

Soma 1 Samwili 17:32 _ 49.

- Daudi akhola shina?
- Lwashina Daudi ashikhola?
- Shina shishamamo?
- Wibaasa oori khali shino khali shakholekha nga Daudi wakhutsya khusolana ta?

Elisa nina Namulekhwa

Soma 2 Byebahiinga 4:1-7.

- Imbeela ya Namulekhwa yabee iryeena?
- Akhola shina?
- Wele akhola shina?
- Shina shamamo?

Yeliko

Soma Yoswa 6:1-5, 12-14, 15-17, 20.

- Wele abokesanisa shina khukhola?
- Bakhola shina?
- Shina shishamomo?

Namani

Luno lukano lwa Namani. Aba niye umutumisi we lihee lya Siriya—umusani wekamani . Nekhurusakho,abaa nibikeenge. Nenga mulailayili abamoo umung’oosi abe unyala wamuhonesha Kale, wakhalawo khutsya khubona umung’oosi Elisa.

Soma 2 Byebahiinga 5:9-14.

- Elisa Amubolela shina khukhola?
- Naamani ebirisa aryee ?
- Shina shakholekha nga Namani nawuulila?

Lisomo 8: Kamandaala ke Mbanga ye Shikholwa she Khukana

Lindaala 1: Lomba

Shishindu shinyowa khukholikha nikhwo khulomba .Yilakho imbuka mukhulomba .Lomba Wele aakhwokeshe shekhukhola nga Shikholwa she Khukana.Boona oori wuurambisa butikitiki bukekhe buri musilebusa khuwuulisa khukhwama isi Wele.

Lindaala 2: Londa shekhukhola

Nga lituuli,khalawo shina sheesi unyala wakhola nga Shikholwa she Khukana. Yiliwo manya sheesi Wele akhwokeseelekho ? Nga aaliwoo ulinibibibaso byeesi khunyala khwarambisa khukhola Shikholwa she Khukana , khubolelelekho. Lolakho khubibaso byeesi warona mu lisomo 5: Wele akana Ikanisa lyeete ni Lisomo 6: Bindu Shina Bikaniwa is Khunyala Khwayeeta . Atwela ,fugiliisana sheesi muwuulila nga Wele ali khabarangililamo khushikhola.

Nga mwamalile khulondashekhukhola,boona muuri mushikholela mulunakhu lutwela.Kamatuuli kamalala karobola shekhukhola nga shikaali naabi .Yiloseela khukhwibasa,khukhwolesangamwafuunileshekhukhola mulunakhu lutwela,nga murambisa bye buhindifu bwe mushisintsa ni ni babandu bakali nga betubulamo nga nashinyalikha .

- Shokesa khukana ?
- Shili shiekhe atee nga shishanguu khushikhola ?
- Shinyalikha khukholikha nga murambisa buhiindifu bwe shisintsa?
- Shireera babandu bakali khukhwnyikilamo nga nashinyalikha?

Lindaala 3: Renjakharenjekha Imbanga

Khupanisa bibaso khubireebo bino .Fuuna umurooni, nga shinyalikha arone bibyaamamo nuuwoo muloobe khwiibilila taicuss the following questions.

- Muutsya khukhola shinaa ?
- Byekhurambisa shinaa isi mukana? Munabirusa waeena ? Naanu ukane abiireere ?
- Nanu isi mutsyaa khuyeeta?
- Nanu unetubila mukhuyeeta ? Nanu ukane abalange boosi nuwoo babeewoho ?
- Lunakhu shinaa isi mulishikholela ?

Lindaala 4: Lomba

Nga mwamalile khwandikha tsimbanga,yilakho imbuka musabee lundi.Lomba Wele abayete khumalilisa ipolorejiti ni khukhupisamo bibyamamoo.Lomba muuri lisina lyeewe liweewe shiriifa. Musabiiti tsibili namwe ndweela,tseekhurenjekharenjekhala khukhola ipolorejiti ,mwakha khuubaa nga muli mukhusaba muuri Wele kane abayeete mu polorejiti yino..

Lindaala 5: Khukhola Ipolorejiti

Lindaala lilakho lye khukholeelamo ipolojecti isi wampanga. Rakikha lunakhu ni khusaba nikhuwaayo kamani koowo isi Wele.Khebulila oori uuli khukhola ipoljekiti yino khukhwokesa khukana khwa Wele isi shisintsa showoo.Khakakho khuraa itsibasilisa yino yooleleese shitsiililwa shoowo..

Lindaala 6: Khebele/Yimenielesa lundi Ubabolele Byonyolele

Lindaala lilimalilisayo nilyoo lyee khebele lundi ubabolele byonyolele. Lwashina khukana khukhebele? Lwekhuba shikhuyeta khukhuyiika. Khunyala khwebaasa khubyeesi khukholile bulayi nashina sheesi khunyala khukola khufuura kumulundu ku kwilakho .

Ishakhila khuuba shileeyi ta,munyala mwayiila bitikitiki butini buri khushikanikha khu bireebo bino :

- Shiina shatsyaa bulayi ?
- Shina shikhatsya bulayi ta?
- Shina sheesi unyala wayuusa mumbanga yino nuuwoo bibindu byakholekha bulayi?
- Shekhukhwilamo manya shaba nga nawsuubila? Nga ili shiiryoo ta ,lwashina shikhaba shiiryo ta ?
- Wele aawewa shiriifaa?